

шення обсягів утилізації та перероблення відходів, з іншого – створювати додаткові фінансові надходження для досягнення цієї ж мети.

Іншим ефективним інструментом у сфері поводження з відходами можуть стати платежі за рециркування з метою отримання фінансування на збір, транспортування, перероблення та рециркування електричних та електронних відходів. Зазначені платежі можуть здійснюватися як в момент покупки товару (авансові), так і в момент його здачі до пунктів прийому; можуть бути відображені у чеку або не відображені. У Румунії ці платежі є авансовими та відображені у чеках. Саме така форма є більш ефективною, оскільки вона гарантує здійснення платежу та є "прозорим фінансовим механізмом управління поводження з електронними відходами, оскільки покупець інформується про внесення ним платежу за переробку придбаного ним обладнання в кінці його життєвого циклу" [9, с. 124].

Висновки. Економічні механізми реалізації екологічної політики Румунії та України спираються на однакові базові принципи та мають ідентичний набір основних інструментів. За рівнем ефективності економічного механізму Румунія дещо випереджає Україну за рахунок імплементації у національну регулятивну систему відповідних норм та принципів Європейського Союзу. В Україні та Румунії є спільні проблемні питання розвитку економічного механізму, які мають різний ступінь гостроти.

Для вдосконалення економічного механізму в Україні доцільним вбачається запровадження податку, яким обкладається різниця між цільовими та фактичними показниками обсягу утилізації та перероблення відходів і авансових платежів за рециркування електричного та електронного обладнання.

Література

1. Бобылев С.Н. Кризис: экономика и экология / С. Бобылев, В. Захаров. – М. : Изд-во ООО "Типография ЛЕВКО", 2009. – 84 с. [Электронный ресурс]. – Доступный с http://www.sustainable-development.ru/upload/File/Books/Inst_book_5.pdf.
2. Веклич О.О. Урахування зарубіжного досвіду екологічного оподаткування для підвищення фіскальної ефективності справляння екологічних податків в Україні / О.О. Веклич // Екологічне оподаткування : зб. наук. праць за результ. наук.-практ. заходів. – К. : Вид-во "Алерта", 2013. – С. 28-31. [Электронный ресурс]. – Доступный з http://ndi-fp.asta.edu.ua/files/doc/publications/NDI_Ekologichne_opodatkuвання_030214_out.pdf.
3. Кашенко О.Л. Фінанси природокористування / О.Л. Кашенко. – Суми : Вид-во "Університетська книга", 2000. – 421 с.
4. Міщенко В.С. Формування екологічної політики у сфері поводження з відходами / В.С. Міщенко, Ю.М. Маковецька, Т.Л. Омеляненко // Економічні механізми національно екологічної політики в системі сталого розвитку України : зб. наук. праць. – К. : Вид-во "Либідь", 2014. – С. 176-195.
5. Рюмина Е.В. Почему предприятия не хотят и не могут охранять окружающую среду: количественный анализ / Е.В. Рюмина // Экономическая наука современной России : сб. науч. тр. – 2009. – № 3. – С. 66-74. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://www.ipr-ras.ru/articles/ryum09-5.pdf>.
6. Хлобистов Є.В. Методологічно-концептуальні положення еталонної моделі екологічної політики України / Л.В. Жарова, Є.В. Хлобистов // Формування та реалізація національної екологічної політики України : зб. наук. праць. – 2012. – С. 23-31.
7. Гаркушенко О.О. Состояние и перспективы экологических налогов в Украине / О.О. Гаркушенко // Экономика промышленности : зб. наук. праць. – 2013. – № 3. – С. 37-46. [Электронный ресурс]. – Доступный з <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/52083/4.pdf?sequence=1>.

8. Environmental Performance Reviews Romania. Second Review. – New York and Geneva : UNITED NATIONS, 2012. – 217 с. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.zaragoza.es/contenidos/medioambiente/onu/1021_eng_sum_environmental_performance_romania.pdf.

9. Шулаева Ю.Е. Формирование эффективной системы платежей за загрязнение окружающей среды электронными отходами / Ю.Е. Шулаева // Отходы – вторичные ресурсы: управление, экономика, организация. – 2013. – Т. 2. – С. 115-131. [Электронный ресурс]. – Доступный с http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/34731/1/Monograph_V%202.pdf.

10. Environmental Accounts Final Report. – Bucharest : National Institute of Statistics of Romania, 2013. – 38 с. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.cbd.int/financial/fiscalenviron/romania-environcount.pdf>.

Кобзарь Е.М. Сравнительный анализ экономических механизмов реализации национальных экологических политик Украины и Румынии

Рассмотрены особенности структуры экономических механизмов реализации экологической политики Румынии и Украины. Проведен сравнительный анализ указанных экономических механизмов. Установлены наиболее эффективные экономические инструменты. На основе опыта Румынии предложены направления совершенствования экономического механизма реализации экологической политики Украины: налог для достижения норм по утилизации упаковочных материалов; авансовые платежи для финансирования рециркулирования отходов электрического и электронного оборудования.

Ключевые слова: экономический механизм экологической политики, платежи за специальное потребление ресурсов, сборы за загрязнение, механизмы налогообложения.

Kobzar O.M. The Comparative Analysis of the Economic Mechanisms of the National Environmental Policy of Ukraine and Romania

Some features of the structure of the economic mechanisms of environmental policy implementation in Romania and Ukraine are considered. A comparative analysis of mentioned economic mechanisms is conducted. The most effective and promising economic instruments of Romania are established. Some directions of improvement of the economic mechanism of environmental policy implementation in Ukraine are offered on the basis of the experience of Romania: tax to achieve and maintain the objectives of the disposal of packaging materials; contribution for financing the management of waste electrical and electronic equipment.

Key words: economic mechanism of environmental policy, payments for special consumption of resources, polluting fees, taxation mechanisms.

УДК 336.6

Доц. І.Я. Кулиняк, канд. екон. наук; студ. О.І. Глянцева –
НУ "Львівська політехніка"

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЇЇ РІВНЯ

На основі досліджень наукової літератури систематизовано трактування поняття "фінансова безпека підприємства", яке розглянуто у п'яти аспектах. Запропоновано систему показників для оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства, розрахунок яких дасть змогу швидко реагувати на зміну фінансового стану у динаміці, що є попереджувальним сигналом погіршення діяльності підприємств. На прикладі ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" та ПАТ "Шкіряник", які є прямими конкурентами та функціонують на одному ринку, оцінено рівень фінансової безпеки за допомогою розрахунку відстані інтегрального показника оцінювання рівня фінансової безпеки від еталонного.

Ключові слова: фінанси, безпека, фінансовий стан, фінансова безпека підприємства.

Постановка проблеми. Постійний вплив значної різноманітності зовнішніх та внутрішніх чинників на діяльність (зокрема фінансову) суб'єктів під-

приємницької діяльності змушують їх керівництво задуматись над розробленням системи захисних заходів, які б стимулювали стабільне зростання без кризових явищ. Одним із таких заходів є забезпечення фінансової безпеки підприємства. Важливим є швидке реагування на зміну фінансового стану у динаміці, що є попереджувальним сигналом погіршення діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню питань, які стосуються дослідження теоретичних і прикладних аспектів фінансової безпеки підприємства, значну увагу приділено у працях таких науковців, як М.Д. Білик, І.О. Бланк, О.Р. Бойкевич, Т.М. Болгар, Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, К.С. Горячева, Л.І. Донець, В.В. Каркавчук, Є.П. Картузов, О.А. Кириченко, Л.О. Матвійчук, Р.С. Папехін, Н.В. Синюгіна та ін. Незважаючи на значну кількість наукових праць, і досі залишаються малодослідженими питання визначення та оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства, що призводить до ускладнення розуміння його сутності. Потребують додаткового розгляду прикладні аспекти оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства, формування універсальної системи показників для її оцінювання.

Постановка цілей. Цілі дослідження – систематизувати трактування поняття "фінансова безпека підприємства" для глибшого його розуміння, сформувати систему показників для оцінювання рівня фінансової безпеки та за допомогою розрахунку відстані інтегрального показника оцінювання рівня фінансової безпеки від еталонного оцінити рівень фінансової безпеки на прикладі ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" та ПАТ "Шкіряник".

Виклад основного матеріалу. Неможливо уявити функціонування будь-якого суб'єкта господарювання без коштів, адже саме вони є причиною і метою його функціонування. Грошові засоби є рушійною силою здійснення виробничо-господарської діяльності підприємств, що є умовою для реалізації основної мети існування суб'єкта господарювання.

У науковій літературі під економічною категорією "фінанси підприємства" розуміють сукупність економічних відносин з формування, розподілу та використання різноманітних фондів підприємства для забезпечення його сталого і безперервного процесу виробництва та досягнення максимуму прибутку [1, с. 11]. Саме фінансове забезпечення є основою реалізації операційної, інвестиційної діяльності та виконання зобов'язань перед іншими суб'єктами [2, с. 7]. Тому роль фінансової діяльності підприємств є значною.

Оскільки чинники мікро-, мезо- та макрооточення підприємства постійно змінюються і характер зміни, крім позитивного, може набувати негативного значення, перед підприємствами постає завдання формування ефективної системи фінансової безпеки, яка б дала змогу забезпечити захист суб'єкта господарювання від впливу загроз. У тлумачному словнику наведено таке визначення поняття: "безпека – стан, коли комусь або чомусь ніщо не загрожує, не викликає занепокоєння" [3, с. 52]. Розглянемо та систематизуємо трактування поняття "фінансова безпека підприємства" різними вченими, адже єдиного загальноприйнятого визначення немає (табл. 1).

Табл. 1. Трактування поняття "фінансова безпека підприємства"

Трактування поняття	Автор, джерело
1	2
<i>Як захищеність від негативних впливів</i>	
Інтегроване поняття категорій економічної безпеки та фінансування підприємства, що є якісно та кількісно детермінованим рівнем його фінансового стану, який забезпечує стабільну захищеність пріоритетних збалансованих інтересів суб'єктів економічної діяльності від реальних та потенційних загроз – зовнішніх та внутрішніх, параметри яких визначають на засаді фінансової філософії підтримки сталого розвитку підприємства в поточному та перспективному періодах.	Бланк І.О. [4, с. 26]
Відоображає захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності.	Болгар Т.М. [5]
Динамічна ознака фінансового стану підприємства, яка відображає його стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність до сталого й збалансованого розвитку та захисту своїх фінансових інтересів.	Васильців Т.Г., Волошин В.І., Бойкевич О.Р., Каркавчук В.В. [6, с. 31]
Діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємства та зростання його власного капіталу в поточній і стратегічній перспективах.	Кириченко О.А., Кудря І.В. [7, с. 26]
Певний стан фінансової стабільності, в якому повинно знаходитися підприємство для реалізації своєї стратегії, характеризується можливістю підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам.	Папехін Р.С. [8, с. 14]
<i>Як ефективне використання ресурсів</i>	
Стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат за цінними паперами підприємства, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного та фінансового розвитку.	Донець Л.І., Вашенко Н.В. [9, с. 81]
Стан найбільш ефективного використання інформаційних, фінансових показників, ліквідності, платоспроможності, рентабельності капіталу, що знаходиться у рамках граничних значень.	Кузьменко Т.Б., Прохорова В.В., Сабліна Н.В. [10, с. 27-29]
<i>Як захищеність від негативних впливів з одночасним ефективним використанням ресурсів</i>	
Певний механізм, що, з одного боку, забезпечує стабільність господарського суб'єкта шляхом використання захисних господарських інструментів, а з іншого – забезпечує її ефективність шляхом організації раціонального використання фінансових ресурсів.	Білик М.Д. [11, с. 130]
Стан захищеності підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, при якому ефективно використовуються корпоративні ресурси підприємства та постійно забезпечується досягнення найкращих значень фінансово-економічних показників.	Колеснікова Н.М. [12, с. 155]
Захист від можливих фінансових витрат і попередження банкрутства підприємства, досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів.	Ревенчук Н.Й. [13, с. 22-23]

<i>Як здатність самостійно розробляти і впроваджувати фінансову стратегію</i>	
Здатність підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію відповідно до цілей корпоративної стратегії, в умовах невизначеного і конкурентного середовища.	Кракос Ю.Б., Разгон Р.О. [14, с. 90]
<i>Як стан, який дає можливість ефективно здійснювати фінансово-господарську діяльність</i>	
Наявність такого фінансового стану, котрий характеризується збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до загроз, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, а також забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи.	Горячева К.С. [15, с. 65]
Такий його фінансовий стан, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, що використовуються підприємством; по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи.	Картузов Є.П. [16, с. 174]
Збалансований стан його елементів та підсистем як окремої економічної системи, що можуть бути виражені кількісними чи якісними показниками та характеризується стійкістю до негативних впливів внутрішнього та зовнішнього середовища та здатністю забезпечити її ефективне функціонування, стабільність розвитку та економічного зростання в довгостроковому періоді.	Кудрицька Ж.В. [17]
Процес досягнення певного стану підприємства, який характеризується стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, збалансованістю фінансових інструментів та методів управління ними й забезпеченістю достатнім обсягом фінансових ресурсів, що дасть змогу підприємству ефективно функціонувати в сучасному і майбутніх періодах.	Матвійчук Л.О. [18, с. 134]
Стан збалансованості, стійкості до негативних факторів і впливів, здатності забезпечення фінансовими ресурсами процесів задоволення потреб підприємства та всіх пов'язаних з його діяльністю суб'єктів та забезпечення ефективного функціонування національної економічної системи та економічного зростання.	Синюгіна Н.В. [19, с. 26]

Джерело: систематизовано за [4-19].

Автори поняття "фінансова безпека підприємства" розглядають у п'яти аспектах: як захищеність від негативних впливів, як ефективне використання ресурсів, як захищеність від негативних впливів з одночасним ефективним використанням ресурсів, як здатність самостійно розробляти і впроваджувати фінансову стратегію та як стан, який дає змогу ефективно здійснювати фінансово-господарську діяльність. Досліджуючи наукову літературу, можемо виявити, що поняття "фінансова безпека" вчені розглядають у двох напрямках: як складова економічної безпеки підприємства та як самостійне і незалежне поняття.

Немає узгодженості не тільки щодо трактування поняття "фінансової безпеки підприємства", але у методичних підходах щодо її оцінювання. Так, на сьогодні виокремлюють чотири підходи до оцінювання фінансової безпеки: індикаторний (порівняння фактичних значень показників фінансової безпеки з пороговими значеннями індикаторів її рівня); ресурсно-функціональний (оцінювання рівня використання фінансових ресурсів за спеціальними критеріями – власні фінансові ресурси і позикові фінансові ресурси та оцінювання рівня виконання функцій – забезпечення високої фінансової ефективності діяльності

підприємства, його фінансової стабільності і незалежності); критерій "мінімум сукупного збитку, який завдається безпеці"; достатність оборотних коштів (власних і позикових) для здійснення виробничо-збутової діяльності [20, с. 288-289]. Рівень фінансової безпеки можна оцінювати на основі визначення відстані інтегрального показника оцінювання рівня фінансової безпеки від еталонного [6, с. 179]:

$$d(A_i, A_0) = \sqrt{\sum_{j=1}^n (x_{ij} - x_{0j})^2}, i \in m, \quad (1)$$

де: $d(A_i, A_0)$ – інтегральна міра відстані рівня фінансового стану i -го підприємства від еталонного; x_{ij} – значення j -го показника для i -го підприємства; x_{0j} – нормативне значення показника; m – кількість підприємств.

Оцінювання рівня фінансової безпеки з використанням вказаного вище показника є досить зручним, адже не потребує значних затрат часу і громіздких розрахунків. Збільшення інтегральної міри відстані рівня фінансового стану конкретного підприємства від еталонного вказує на зменшення рівня фінансової безпеки і навпаки. Аналіз цього показника у динаміці є корисним, адже дає змогу швидко реагувати на зміну стану фінансової безпеки і усвідомлювати стан, який підприємство бажає досягти.

Табл. 2. Показники для оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства

№	Показник	Спосіб розрахунку	Нормативне значення
1	Коефіцієнт фінансового ризику	Відношення вартості залученого капіталу до власного капіталу	0,95
2	Коефіцієнт фінансової автономії	Відношення вартості власного капіталу до валюти балансу	0,6
3	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Відношення різниці власного капіталу і оборотних активів до власного капіталу	0,5
4	Коефіцієнт рентабельності (збитковості)	Відношення прибутку (збитку) від операційної діяльності до вартості повної собівартості продукції підприємства	0,3
5	Коефіцієнт рентабельності (збитковості) капіталу	Відношення чистого прибутку (збитку) до вартості валюти балансу	0,4
6	Коефіцієнт рентабельності (збитковості) власного капіталу	Відношення чистого прибутку (збитку) до вартості власного капіталу	0,45
7	Коефіцієнт загальної ліквідності	Відношення вартості оборотних активів до поточних зобов'язань	1,7
8	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Відношення вартості грошових коштів та їх еквівалентів, дебіторської заборгованості, поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань	1,0
9	Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	Відношення вартості дебіторської заборгованості до вартості кредиторської заборгованості	1,0
10	Коефіцієнт вартості основних засобів у вартості майна підприємства	Відношення залишкової вартості основних засобів до валюти балансу	0,5

Джерело: авторська розробка.

Оцінимо рівень фінансової безпеки на прикладі ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" (м. Львів) та ПАТ "Шкіряник" (м. Болахів), які є прямими конкурентами, функціонують на одному ринку та займаються переробкою шкіряної сировини та виробництвом широкого спектра шкіртоварів. Для оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств пропонуємо використовувати показники, спосіб розрахунку і нормативні значення яких наведено у табл. 2.

Розрахункові значення показників для ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" та ПАТ "Шкіряник" наведено у табл. 3.

Табл. 3. Розрахункові значення показників для оцінювання рівня фінансової безпеки ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" та ПАТ "Шкіряник" за 2011-2013 рр.

№	Показник	ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок"			ПАТ "Шкіряник"		
		2011 р.	2012 р.	2013 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
1	Коефіцієнт фінансового ризику	1,6667	3,9809	3,7415	23,4101	11,4919	33,5325
2	Коефіцієнт фінансової автономії	0,3750	0,2008	0,2109	0,0410	0,0801	0,0290
3	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,1797	-1,2757	-1,2884	-6,2131	-1,9841	-12,5985
4	Коефіцієнт рентабельності (збитковості) продукції	0,0982	0,4901	-0,2206	-0,0245	0,0833	-0,1673
5	Коефіцієнт рентабельності (збитковості) капіталу	0,0004	0,0420	-0,0095	-0,0507	0,0427	-0,0711
6	Коефіцієнт рентабельності (збитковості) власного капіталу	0,0009	0,2091	-0,0449	-1,2377	0,5339	-2,4552
7	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,5549	0,9184	0,9132	1,0912	1,2454	1,1986
8	Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,5020	0,8942	0,8871	0,8119	1,0917	1,1480
9	Співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	1,2762	0,6118	0,8905	0,8387	1,2157	1,1611
10	Коефіцієнт вартості основних засобів у вартості майна підприємства	0,3076	0,1616	0,1592	0,2925	0,2376	0,2772

Джерело: розраховано за даними [21].

Розрахункові значення відстаней інтегрального показника оцінювання рівня фінансової безпеки від еталонного містяться у табл. 4.

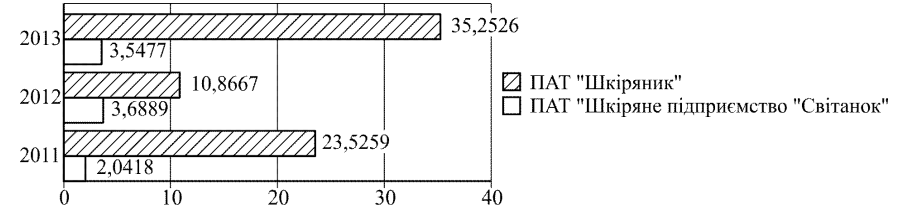
Табл. 4. Значення відстаней інтегрального показника оцінювання рівня фінансової безпеки від еталонного ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" та ПАТ "Шкіряник" за 2011-2013 рр.

Підприємство	Значення відстані			Відхилення (+/-)	
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2012-2011 рр.	2013-2012 рр.
ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок"	2,0418	3,6889	3,5477	1,6471	-0,1413
ПАТ "Шкіряник"	23,5259	10,8667	35,2526	-12,6592	24,3859

Джерело: авторські розрахунки.

Для наочності графічно представимо розраховані значення відстаней інтегрального показника оцінювання рівня фінансової безпеки від еталонного ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" та ПАТ "Шкіряник" за 2011-2013 рр. (рис.). За цим методом можна зробити висновки про зміну рівня фінансової без-

пеки досліджуваних підприємств у динаміці за 2011-2013 рр.: у 2012 р. рівень фінансової безпеки ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" зменшився порівняно з попереднім 2011 р., у ПАТ "Шкіряник" ситуація, навпаки, покращилась порівняно з 2011 р.; у 2013 р. порівняно з 2012 р. рівень фінансової безпеки ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" характеризувався незначним покращенням, а для ПАТ "Шкіряник" – значним погіршенням.

Рис. Значення відстаней інтегрального показника оцінювання рівня фінансової безпеки від еталонного

Якщо порівнювати підприємства між собою, то ПАТ "Шкіряне підприємство "Світанок" протягом 2011-2013 рр. характеризувався кращим фінансовим станом, ніж ПАТ "Шкіряник", оскільки його відхилення від еталону було меншим, а значить збільшувався рівень фінансової безпеки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Однією з умов досягнення ефективності фінансового стану підприємства є забезпечення високого рівня фінансової безпеки.

Оцінювання рівня фінансової безпеки насамперед є необхідним для вищого керівництва, адже може сигналізувати про погіршення фінансового стану підприємства, що, своєю чергою, має негативний вплив на всі аспекти його функціонування. Відхилення рівня фінансової безпеки від еталонного і погіршення стану у динаміці вказує на доцільність проведення глибшого економічного аналізу і формування системи заходів щодо його покращення. До таких заходів можна віднести: проведення систематичного аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища; визначення і усунення "вузьких місць"; підвищення ефективності використання виробничих потужностей; підвищення продуктивності праці; досягнення найбільш раціонального використання ресурсів; пришвидшення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості; досягнення раціонального співвідношення власних і позикових коштів; покращення платоспроможності, ліквідності і фінансової стійкості; зниження фінансового ризику; проведення ефективної маркетингової і збутової діяльності; корегування фінансової стратегії підприємства з врахуванням рівня фінансової безпеки; підвищення кваліфікації менеджменту.

Перспективним напрямом є оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства як у динаміці, що є сигналом, який може вказувати на позитивні чи негативні зрушення, так і в статично, що дасть змогу визначити правильність та повноту ведення фінансової діяльності на підприємстві.

Література

1. Базецька Г.І. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері : навч. посібн. / Г.І. Базецька, Л.Г. Суботовська, Ю.В. Ткаченко. – Харків : Вид-во ХНАМГ, 2012. – 292 с.

2. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств : підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. А.М. Поддєрьогін. – Вид. 5-те, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во КНЕУ, 2004. – 546 с.
3. Сучасний тлумачний словник української мови: 60000 слів / за заг. ред. В.В. Дубічинського. – Харків : Вид. дім "Школа", 2007. – 832 с.
4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К. : Изд-во "Эльга", "Ника-центр", 2004. – 784 с.
5. Болгар Т.М. Роль фінансової безпеки підприємства в системі антикризового управління / Т.М. Болгар // Ефективна економіка. [Електронне наукове фахове видання] / Дніпропетровський державний аграрний університет. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1935>.
6. Васильців Т.Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / Т.Г. Васильців, В.І. Волошин, О.Р. Бойкевич, В.В. Каркаччук; за ред. Т.Г. Васильціва. – Львів : Вид-во "Ліга-Прес", 2012. – 386 с.
7. Кириченко О.А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи / О.А. Кириченко, І.В. Кудря // Інвестиції: практика та досвід : зб. наук. праць. – 2009. – № 10. – С. 22-26.
8. Папехин Р.С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия : дисс. канд. экон. наук: спец. 08.00.10 "Финансы, денежные обороты кредит" / Р.С. Папехин. – Волгоград, 2007. – 176 с.
9. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К. : Вид-во "Центр навч. літ-ри", 2008. – 240 с.
10. Кузенко Т.Б. Управление финансовой безопасностью на предприятии / Т.Б. Кузенко, В.В. Прохорова, Н.В. Саблина // Бизнес-Информ : науч. журнал. – 2007. – № 12 (1). – С. 27-29.
11. Білик М.Д. Роль стабільної діяльності підприємств у їх фінансовій безпеці. / М.Д. Білик // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. – 2008. – № 4 (83). – С. 129-133.
12. Колеснікова Н.М. Шляхи забезпечення фінансової безпеки підприємства / Н.М. Колеснікова // Актуальні питання безпеки фінансової системи держави : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 21 лютого 2014 року). – Харків : Вид-во Харківського НУВС, 2014. – С. 154-158.
13. Реверчук Н.Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур / Н.Й. Реверчук. – Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с.
14. Кракос Ю.Б. Управління фінансовою безпекою підприємств / Ю.Б. Кракос, Р.О. Разгон // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – 2008. – № 1 (1). – С. 86-97.
15. Горячева К. Фінансова безпека підприємства, сутність та місце в системі економічної безпеки / К. Горячева // Економіст : наук. журнал. – 2003. – № 8. – С. 65-67.
16. Каргузов С.П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти / С.П. Каргузов // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2012. – № 8. – С. 172-181.
17. Кудрицька Ж.В. Система управління фінансовою безпекою підприємства. / Ж.В. Кудрицька // Ефективна економіка : зб. наук. праць. – 2012. – № 1. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=897>.
18. Матвійчук Л.О. Концептуальні аспекти фінансової безпеки підприємства / Л.О. Матвійчук // Економічний вісник Донбасу : зб. наук. праць. – 2009. – № 4 (18). – С. 133-136.
19. Синюгіна Н.В. Фінансова безпека в сучасних умовах як індикатор дієвості фінансового контролю / Н.В. Синюгіна // Technology audit and production reserves. – 2012. – № 4/2 (6). – С. 25-26.
20. Горячева К.С. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства / К.С. Горячева // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. – Суми : ВВП "Мрія-1" ЛТД, УАБС. – 2004. – Т.10. – С. 288-295.
21. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.smida.gov.ua/>.

Кульняк И.Я., Глянцева Е.И. Финансовая безопасность предприятия: сущность и оценка ее уровня

На основе исследованной научной литературы систематизированы трактовки понятия "финансовая безопасность предприятия", которое рассмотрено в пяти аспектах.

Предложена система показателей для оценки уровня финансовой безопасности предприятия, расчет которых позволит быстро реагировать на изменение финансового состояния в динамике, что является предупредительным сигналом ухудшения деятельности предприятия. На примере ОАО "Кожевенное предприятие "Свитанок" и ОАО "Кожевник", которые являются прямыми конкурентами и функционируют на одном рынке, оценено уровень финансовой безопасности с помощью расчета интегрального показателя оценки уровня финансовой безопасности от эталонного.

Ключевые слова: финансы, безопасность, финансовое состояние, финансовая безопасность предприятия.

Kulyniak I.Ya, Hliantseva O.I. Enterprise Financial Safety: the Essence and Evaluation of its Level

The interpretation of the term "financial safety of the enterprise" that is examined in five aspects is systematized based on the research of the scientific literature. The system of indicators for the level of financial safety of the enterprise is offered. Their calculation will quickly allow changing the financial state in dynamics that is the warning signal of the deterioration of enterprises. The level of financial security is estimated by means of calculating the distance of the integral index of an evaluation the financial safety level from standard on example "Leather enterprise "Svitank" PJSC and "Shkiryanyk" PJSC that are direct competitors and operate on the same market.

Key words: finance, security, financial position, financial safety of the enterprise.

УДК 355.41:684

Доц. Т.Є. Маселко, канд. фіз.-мат. наук;

доц. О.В. Генік, канд. екон. наук – НЛТУ України, м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ НА МЕБЛЕВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Обґрунтовано актуальність впровадження логістичної стратегії на підприємствах, визначено методичні засади її формування, досліджено особливості основних видів логістичних стратегій. Виділено ключові параметри, на основі яких здійснюється вибір ефективної логістичної стратегії. Проаналізовано динаміку виробництва меблів у Львівській області. Розроблено інтегровану модель логістичної стратегії меблевого підприємства, виділено етапи її формування. Ефективність вибору логістичної стратегії визначатиметься динамікою зростання доходів підприємства та підвищенням якості логістичного обслуговування і задоволення запитів споживачів. Визначено конкурентні переваги на ринку меблів, одержані завдяки логістичній стратегії.

Ключові слова: логістична стратегія, етапи, цілі, конкурентоспроможність, меблеве підприємство.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання для багатьох вітчизняних меблевих підприємств постає проблема зміцнення конкурентних позицій на ринку. Впровадження логістичної стратегії може значно підвищити ефективність функціонування підприємства, забезпечити вдосконалення всіх складових його виробничо-господарської діяльності. Тому важливе значення має визначення методичних засад логістичної стратегії, яка обумовлює модель поведінки підприємства на ринку. В умовах загострення конкуренції між виробниками меблів логістична стратегія набуває особливого значення, хоча залишаються проблемними питання її впровадження у практичну діяльність меблевих підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Роль і місце логістики та логістичної стратегії в управлінні бізнесом досліджено у роботах зарубіжних